
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

חשיבה טיפולית על אוכלוסיות קצה (מכורים, עבריינים, סוטים)
מנקודה מבט פסיכודינאמית - 3123

תאריך עדכון אחרון 06-10-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר שבתאי לויט

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: shabtaylevit284@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: בתאום טלפוני מראש

תאור כללי של הקורס:

התזה המרכזית של קורס זה, שטיפול באוכלוסיות קצה, על מנת שיצליח, דורש מהמטפל לשנות 'דיסקט' כאדם ומטפל. אוכלוסיות הקצה, הם 'האחר' המאיים, אשר בד"כ רובנו כאנשים מעדיפים לא להיות במגע איתו, עקב האיום הקונקרטי והערכי שהוא מייצג. כמטפלים בשירותי רווחה, אין לנו את האפשרות לבחור מי יהיו מטופלינו, ובמפגש של שירותי הקצה עם מטופלי הקצה רובנו עסוקים בפיקוח חברתי 'ותיקון' המטופל באצטלה של טיפול. לא סתם נקראים השירותים לטיפול באוכלוסייה זו 'שירותי תקון' - ויש להם אגף משלהם במשרד הרווחה, ובשב"ס.

מטרות הקורס:

הקורס מציע גישה טיפולית אשר רואה ב'אחר' לא רק איום (בלי להמעיט מערך האיום), אלא סיכוי, להשתנות הדדית תוך שותפות, של האדם שבמטופל ובמטפל. לצורך כך, המטפל נדרש 'להקפיא בצד, לצורך הטיפול את עמדותיו וערכיו, אשר מאוימים מעצם ההתנהגויות שהם הסיבה הגלויה להגעה לטיפול (סטיה, עבריינות, התמכרות, דר רחוב). יתרה מכך, הוא נדרש לראות באופן חיובי, התנהגויות, אשר נתפסות על ידי החברה כבעיותיות במקרה הטוב, ומחייבות ענישה במקרה הרע, כדרך של החברה לשמור על עצמה. הדרישות הללו מהמטפל, אינם קלות לביצוע. צריך לזכור שהאדם שבמטפל, הצליח לעשות סוציאליזציה חברתית, לאחר שהפנים בהצלחה את ערכי ונורמות החברה ולכן הוא רואה את עצמו כשליח החברה במשימתו הטיפולית. השינוי שהוא נדרש לעשות בעצמו, הוא תנאי מקדים ליצירת הקשר עם המטופל. אם המטפל יצליח לעשות שינוי זה תתרחב תפיסת האדם והתפיסה מה זה 'אנושי' ב'אחר' ואת עצמו.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

מפסיכולוגיה של 'שניים' לפסיכולוגיה של 'אחד', גם אם למסתכל המצד, נמצאים שניים בסטינג. ומתוך הראייה של פסיכולוגיה של 'אחד' למרות שיש שניים, והשלכותיה על תפקיד המטפל, אפשר לקוות שיתחולל בטיפול 'ותיקון' ולא שיחזור של הסביבה הטיפולית המוקדמת. לצורך ההבנה של מהי פסיכולוגיה של אחד בשונה מפסיכולוגיה של שניים, נזדקק למושגים של באלוינט (שבר בסיסי) ושל ויניקוט (אם מחזיקה). לצורך ההבנה איך אפשר להסתכל באופן חיובי על תופעות שליליות, נעזר בוויניקוט ובספרו 'חסך ועבריינות'. עבודה עם אוכלוסיות קצה, מביאה אותנו לקצה הקשת של רגשות אנושיים. הקורס יעסוק בשינאה, באהבה, ובתוקפנות בטיפול, תוך העזרות בכתיבתם של דיויס, ד"ר חזי כהן, וויניקוט. הקורס יעסוק בהבדלים בין מטפל למטופל, אשר מקשים עלינו לתת טיפול לאוכלוסייה זו, אשר מאיימת על תפיסות היסוד שלנו, לגבי מהי ההתנהגות הראויה.

דרישות נוכחות (%) :
80%

שיטת ההוראה בקורס: למידה פרונטאלית, תוך העזרות בדוגמאות מכאובים שנות עבודה בשדה במיגון תפקידים עם אוכלוסיות קצה. התלמידים יעודדו להביא מקרים רלוונטיים שלהם מההכשרה המקצועית.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:
1. שתי רמות של עבודה אנליטית

2. תפקיד המטפל

3. שנאה ואהבה בטיפול

4. דיסוציאציה

חומר חובה לקריאה:

1. שתי הרמות של העבודה האנליטית, מ.באלינט, השבר הבסיסי, עם עובד 2006 .
(עמ' 46-52)

7. ויניקוט ד' ו' (1971), יסודות זכריים ונקביים טהורים בתוך: יצירות ומקורותיה, בתוך: משחק ומציאות, הוצאת עם עובד, 1995 עמ' 101-105

8. ויניקוט, ד' ו' (1955), התפתחות רגשית של היחיד (בתוך הפרק: השפעות הקבוצה והילד קשה ההסתגלות), בתוך: חסך ועבריינות, הוצאת תולעת ספרים, 2014 עמ' 274-277. (הפרק מצורף בגרסה word)

9. כהן, ח. (2015) אהבה - מרכיב מהותי בטיפול בהפרעות התפתחות העצמי

אגודה לפסיכותרפיה פסיכואנליטית - פברואר 2015

10. Davies J.M., & Frawley M.G. (1994). Treating the Adult Survivor of Childhood Sexual Abuse. (9, 167- 185). Basic Books, A Division of Harper Collins Publishers

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 10 %

הגשת עבודה 90 %

הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: